

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

NGUYỄN THỊ HẰNG PHƯƠNG

**KỸ NĂNG TƯ VẤN CỦA CỐ VẤN HỌC
TẬP TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC**

*Chuyên ngành: Tâm lý học chuyên ngành
Mã số: 62.31.80.05*

LUẬN ÁN TIẾN SĨ TÂM LÝ HỌC

Hà Nội - 2013

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

NGUYỄN THỊ HẰNG PHƯƠNG

**KỸ NĂNG TƯ VẤN CỦA CỐ VẤN HỌC
TẬP TRONG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC**

*Chuyên ngành: Tâm lý học chuyên ngành
Mã số: 62.31.80.05*

LUẬN ÁN TIẾN SĨ TÂM LÝ HỌC

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. TRẦN THỊ MINH ĐỨC

Hà Nội -2014

LỜI CẢM ƠN

Thời gian theo học khóa Nghiên cứu sinh không thật dài so với đời sống của một người, nhưng thật sự dài đối với tôi. Trong suốt bốn năm qua, tôi đã mang ơn rất nhiều người, những người đã góp từng chút một để giờ này tôi có thể ngồi đây viết lên những lời tri ân như thế này.

Lời đầu tiên, tôi xin được gửi đến gia đình và những người thân – nơi đã tiếp cho tôi năng lượng để tôi vững vàng, bền bỉ trước những lúc khó khăn trong cuộc sống.

Tôi khó có thể bày tỏ bằng lời để diễn đạt được tình cảm, sự biết ơn sâu sắc đến Cô giáo GS.TS. Trần Thị Minh Đức người đã rất tận tình hướng dẫn tôi, cả về tri thức khoa học lẫn giá trị sống trong suốt hơn 13 năm qua. Nhờ gặp được Cô Minh Đức, tôi đã trưởng thành hơn trong chính cuộc sống của mình.

Tôi cũng xin được cảm ơn rất nhiều những nhắc nhở, chỉ bảo của các Thầy Cô giáo cùng các Anh Chị thuộc Viện Tâm lý học đã bên cạnh khóa NCS 2009-2013 từ những ngày đầu tiên và luôn động viên chúng tôi cho đến những ngày ra bảo vệ. Những lời hỏi thăm của các Thầy Cô là động lực giúp tôi cảm thấy vững tin hơn trước mỗi tiến trình.

Tôi xin cảm ơn các Chị ở Khoa Tâm lý học – Học viện Khoa học Xã hội Viện Nam đã trợ giúp chúng tôi rất nhiều trong quá trình hoàn thiện luận án. Xin trân trọng cảm ơn các Quý Thầy Cô giáo đã dành nhiều lời góp ý, hướng dẫn cho luận án của tôi trong suốt chặng đường học tập.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đến Quý Thầy Cô và sinh viên ở Trường ĐHKHXH&NV, ĐHQG HN và Trường ĐHSP, ĐH Đà Nẵng; đặc biệt là anh Đình Việt Hải, anh Nghiêm Xuân Huy, Tổ Tư vấn Hỗ trợ Đào tạo (CASA-Nhân Văn) đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đến các Anh Chị và các Bạn trong khóa NCS đã quan tâm, nhiệt tình, động viên, giúp đỡ tôi trong suốt thời gian qua.

Tôi xin trân trọng bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến tất cả Gia đình, Quý Thầy Cô, các Anh Chị và các Bạn!

Xin kính chúc mọi người sức khỏe, niềm vui và hạnh phúc!

Hà Nội, ngày 11 tháng 11 năm 2013

Tác giả

Nguyễn Thị Hằng Phương

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Kết quả nghiên cứu và dữ liệu trong luận án là trung thực và chưa từng công bố trong bất kỳ luận án nào.

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Hằng Phương

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ KỸ NĂNG TƯ VẤN CỦA CỔ VẤN HỌC TẬP TRONG TRƯỜNG ĐẠI HỌC.....	17
1.1. Tổng quan nghiên cứu về hoạt động tư vấn của cố vấn học tập.....	17
1.1.1. Nghiên cứu về hoạt động cố vấn học tập và kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập ở nước ngoài	17
1.1.2. Nghiên cứu về kỹ năng tư vấn và kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập ở Việt Nam	27
1.2. Lý luận về kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập	32
1.2.1. Khái niệm kỹ năng	32
1.2.2. Khái niệm kỹ năng tư vấn	36
1.2.3. Khái niệm cố vấn học tập.....	41
1.2.4. Kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập	45
1.2.5. Biểu hiện các kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập	48
1.2.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập.....	58
TIỂU KẾT CHƯƠNG 1	64
CHƯƠNG 2. TỔ CHỨC NGHIÊN CỨU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	66
2.1. Tổ chức nghiên cứu	66
2.1.1. Giai đoạn nghiên cứu lý luận	66
2.1.2. Giai đoạn nghiên cứu thực tiễn	67
2.1.3. Giai đoạn viết và hoàn thành luận án.....	70
2.2. Các phương pháp nghiên cứu	70
2.2.1. Phương pháp nghiên cứu cứu tài liệu.....	70
2.2.2. Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi.....	71
2.2.3. Phương pháp phỏng vấn sâu	73
2.2.4. Phương pháp thảo luận nhóm.....	74

2.2.5. Phương pháp chuyên gia	75
2.2.6. Phương pháp quan sát	76
2.2.7. Phương pháp thực nghiệm	77
2.2.8. Phương pháp nghiên cứu trường hợp điển hình.....	79
2.3. Phương pháp xử lý số liệu và thang đánh giá.....	79
2.3.1. Phương pháp phân tích số liệu định lượng.....	79
2.3.2. Phương pháp xử lý số liệu định tính	81
TIỂU KẾT CHƯƠNG 2	84
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG KỸ NĂNG TƯ	
VẤN CỦA CỔ VẤN HỌC TẬP	86
3.1. Thực trạng hoạt động cổ vấn học tập trong các trường đại học	86
3.1.1. Đánh giá của CVHT và SV về hoạt động CVHT	86
3.1.2. Thái độ của CVHT và SV về hoạt động của CVHT.....	87
3.1.3. Nhu cầu tư vấn của sinh viên	88
3.2. Thực trạng kỹ năng tư vấn của cổ vấn học tập trong các trường đại học.....	90
3.2.1. Các kỹ năng tư vấn của cổ vấn học tập.....	90
3.2.2. Hiểu biết của CVHT đối với các kỹ năng tư vấn.....	91
3.2.3. Kỹ năng lắng nghe	92
3.2.4. Kỹ năng đặt câu hỏi.....	97
3.2.5. Kỹ năng cung cấp thông tin	102
3.2.6. Kỹ năng động viên khích lệ	107
3.2.7. Đánh giá chung về kỹ năng tư vấn của cổ vấn học tập.....	112
3.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến kỹ năng tư vấn của cổ vấn học tập trong	
các trường đại học.....	119
3.3.1. Ảnh hưởng của nhóm các yếu tố thuộc về cá nhân người CVHT	
đến kỹ năng tư vấn.....	120
3.3.2. Ảnh hưởng của nhóm các yếu tố khách quan bên ngoài đến kỹ	
năng tư vấn của cổ vấn học tập	121

3.3.3. Hồi quy dự báo mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đối với hoạt động tư vấn của cố vấn học tập.....	125
3.4. Kết quả thực nghiệm tác động.....	127
3.4.1. Đánh giá về tác động của tập huấn kỹ năng tư vấn đối với CVHT	127
3.4.2. Mức độ hiểu biết của CVHT về KNTV trước và sau thực nghiệm	128
3.5. Chân dung một số cố vấn học tập.....	133
3.5.1. Cố vấn học tập N.P.T	133
3.5.2. Cố vấn học tập P.H.D.....	138
3.5.3. Cố vấn học tập N.T.H	141
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3	144
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	146
DANH MỤC CÁC BÀI VIẾT CỦA NGHIÊN CỨU SINH LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ	150
TÀI LIỆU THAM KHẢO	151

DANH MỤC CÁC CHỮ CÁI VIẾT TẮT TRONG LUẬN ÁN

STT	Các chữ viết tắt	Xin đọc là
1.	BK	Bảng kiểm
2.	CASA	Tổ Tư vấn và hỗ trợ đào tạo
3.	CVHT	Cố vấn học tập
4.	ĐH	Đại học
5.	ĐHĐN	Đại học Đà Nẵng
6.	ĐHKHXH&NV	Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn
7.	ĐHQG	Đại học Quốc gia
8.	ĐHSP	Đại học Sư Phạm
9.	ĐLC	Độ lệch chuẩn
10.	ĐN	Đà Nẵng
11.	ĐTB	Điểm trung bình
12.	GV	Giảng viên
13.	GVCN	Giáo viên chủ nhiệm
14.	HN	Hà Nội
15.	KN	Kỹ năng
16.	KNTV	Kỹ năng tư vấn
17.	NACADA	Hiệp hội các nhà cố vấn học tập quốc gia Mỹ
18.	SV	Sinh viên
19.	TH	Tập huấn

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1: Bảng mô tả quá trình nghiên cứu thực tiễn	69
Bảng 2.2: Mẫu khách thể tham gia nghiên cứu.....	70
Bảng 2.3. Độ tin cậy Alpha các kỹ năng tư vấn của CVHT	79
Bảng 2.4. Cách sử dụng bộ công cụ và các xử lý số liệu.....	82
Bảng 2.5. Bảng điểm kỹ năng dựa vào tính đầy đủ, thành thực, linh hoạt	83
Bảng 2.6. Mức điểm xét mức độ kỹ năng tư vấn của CVHT trong các trường đại học	84
Bảng 3.1: Đánh giá về vai trò và hiệu quả tư vấn của CVHT	87
Bảng 3.2: Nhận thức của CVHT về hoạt động CVHT	88
Bảng 3.3: Nhu cầu tư vấn của sinh viên.....	89
Bảng 3.4. Nhận thức chung của CVHT về KNTV	91
Bảng 3.5. Nhận thức của CVHT về kỹ năng lắng nghe.....	93
Bảng 3.6. Những biểu hiện của kỹ năng lắng nghe	95
Bảng 3.7. Nhận thức của CVHT về kỹ năng đặt câu hỏi.....	97
Bảng 3.8. Những biểu hiện của kỹ năng đặt câu hỏi	101
Bảng 3.9. Nhận thức của CVHT về kỹ năng cung cấp thông tin.....	103
Bảng 3.10. Biểu hiện của kỹ năng cung cấp thông tin.....	104
Bảng 3.11. CVHT tự đánh giá nhận thức về kỹ năng động viên khích lệ	107
Bảng 3.12. Biểu hiện của kỹ năng động viên khích lệ.....	110
Bảng 3.13. Mức độ nhận thức và thực hiện các KNTV của CVHT	112
Bảng 3.14. Mức độ kỹ năng tư vấn của CVHT trong trường đại học.....	115
Bảng 3.15. Mức độ kỹ năng tư vấn của CVHT trong từng trường đại học	115
Bảng 3.16. Tương quan giữa hiểu kỹ năng và thực hành thực tế các KNTV	118
Bảng 3.17. Các yếu tố thuộc về cá nhân người CVHT ảnh hưởng tới KNTV	120
Bảng 3.18. Nhóm các yếu tố bên ngoài người CVHT ảnh hưởng tới KNTV	122
Bảng 3.19. Thứ tự mức độ các yếu tố ảnh hưởng đến KNTV của CVHT.....	124
Bảng 3.20: Nhận định về kỹ năng tư vấn của CVHT sau tập huấn	129
Bảng 3.21: Sự thay đổi về KNTV của CVHT sau khi tập huấn	131
Bảng 3.22: Kỹ năng tư vấn của cố vấn học tập N.P.T	135